

Aan de slag met duurzamer inkopen van verkeersborden

Dit stappenplan helpt je als inkoper of wegbeheerder snel op weg met het duurzamer inkopen van verkeersborden en bewegwijzering. Het document is opgesteld op basis van de marktvisie en inkoopstrategie van de Buyer Group Verkeersborden en bewegwijzering en bevat de belangrijkste conclusies. Met deze stappen kun je direct aan de slag met de hoofdlijnen uit de marktvisie.

De leden van de Buyer Group Verkeersborden en Bewegwijzering zijn publieke opdrachtgevers. Door als publieke opdrachtgevers samen te werken, bundelen zij kennis, slagkracht en marktinvoer om marktpartijen te stimuleren hun manier van werken te verduurzamen. De leden zijn verantwoordelijk voor de inhoud en actualiteit van de marktvisie. Ze vinden het belangrijk dat de marktvisie wordt gesteund vanuit de praktijk. Daarom testen ze de marktvisie zelf uit in hun eigen praktijk en toetsen ze de visie ook bij marktpartijen. Op deze manier wordt het voor collega overheden veel makkelijker om op een snelle en betrouwbare manier maatschappelijk verantwoord in te kopen. De Buyer Group Verkeersborden en Bewegwijzering wordt mogelijk gemaakt door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Waarom zou je duurzamer inkopen?

De infrasector en daarmee ook de wegbeheerders hebben via het Manifest Duurzaam GWW afgesproken tussen nu en 2030 alleen nog circulaire projecten en beheer uit te voeren. De manier hoe we nu verkeersborden en bewegwijzering produceren en inkopen, zorgt voor veel grondstoffenverbruik en CO₂-uitstoot. Om de ambities uit het manifest en daarmee afspraken uit het Klimaatakkoord en het Grondstoffenakkoord te halen, is het noodzakelijk de CO₂-uitstoot en primair grondstofverbruik te verminderen. Door duurzaam in te kopen dragen wij bij aan het reduceren van grondstofverbruik en CO₂-uitstoot.

Tegelijkertijd willen we afval verminderen en ervoor zorgen dat we secundaire grondstoffen zo goed mogelijk hergebruiken. Duurzaam inkopen biedt daarnaast kansen voor het verbeteren van sociale aspecten. Denk hierbij aan het naleven van internationale arbeidsnormen, zoals het tegengaan van kinderarbeid en discriminatie. Of door iemand die voor langere tijd niet of lastig aan werk komt, aan werk te helpen (SROI). Bijvoorbeeld bij het repareren van verkeersborden. Met deze zaken is in de marktvisie rekening gehouden.

Waar begin je?

Om duurzaam inkopen zo makkelijk mogelijk te maken heeft de Buyer Group een stappenplan opgesteld waarin de belangrijkste conclusies van de marktvisie zijn verwerkt. Dit stappenplan kun je zelf doorlopen of gebruiken om je eigen inkoopproces mee te vergelijken en te verduurzamen. De stappen hebben een voorkeursvolgorde. Dit betekent dat we stap 1 verkiezen boven stap 2, etcetera. Deze voorkeursvolgorde sluit aan op bekende ladders voor circulariteit, zoals het 10-R model van PBL en de ladder van Lansink (zie bijlage 2 van de marktvisie).

Stap 1: Verken mogelijkheden voor versobering.

Het meest duurzame bord is een niet geproduceerd en ingekocht bord. Dat klinkt logisch, toch heeft Veilig Verkeer Nederland vastgesteld dat een zesde van geplaatste borden overbodig is. Onderzoek van het Nationaal Wetenschappelijk Instituut voor Verkeersveiligheidsonderzoek (SOWO) laat zien dat minder verkeersborden de veiligheid en duidelijkheid kan verhogen. Wees daarom kritisch of nieuwe borden inkopen echt nodig is en verken de mogelijkheden voor versobering. O.a. de CROW publicatie 345 geeft hiervoor handvatten.

Er zijn voorbeelden van gemeenten (waaronder Leeuwarden, Maassluis, Voorst en Culemborg) die eens in de zoveel tijd borden, die niet functioneel meer zijn, verwijderen. Het niet terugplaatsen van borden scheelt ook in de exploitatiekosten. De webpagina van de Buyer group bevat voorbeelden van hoe zij dit aanpakken.

Weet je hoeveel je kunt besparen en hoeveel borden er nodig zijn?
Dan kun je in de uitvraag verduurzaming benadrukken met stap 2 en 3.

Stap 2: Maak gebruik van refurbished borden.

De markt bevat veel borden die als nieuw zijn, maar eigenlijk aan een tweede leven beginnen. Dit zijn 'refurbished' borden. Er bestaan hier al hele productielijnen voor. Bij refurbished borden wordt, van versleten of kapotte borden, de beeldlaag van het bord (in vaktermen de 'sign face') verwijderd en wordt de drager opnieuw bestickerd. Ook zijn er soms kleine 'reparaties' gedaan. Refurbished borden voldoen aan dezelfde kwaliteitseisen als nieuwe borden.

Verwijder je borden en kun je ze niet gelijk hergebruiken? Sla ze tijdelijk op zodat je ze later kan hergebruiken of laat inschrijvers op de aanbesteding een plan opstellen voor hergebruik. Bij voorkeur voor dezelfde soort toepassing. Gooi ze in elk geval niet bij het afval, maar benadruk dat er na inzameling zo veel als mogelijk nieuwe 'refurbished' borden van gemaakt worden.

Stap 3: Koop biobased en gerecyclede borden.

Ook biobased en gerecyclede borden verdienen een hoge waardering in je aanbesteding, alleen net wat minder dan refurbished borden. Let er bij biobased borden wel op dat deze uit duurzaam verkregen biomassa komt. Bijvoorbeeld uit reststromen. Kies, in verband met transparantie van de handelsketen, voor stromen uit de Europese Unie. Je kunt ook kiezen voor nieuwe borden met een C2C certificaat die gemaakt zijn van een hoog percentage gerecycled materiaal zoals staal of aluminium (respectievelijk meer dan 40% en 70%).

Stap 4: Omschrijf onder welke omstandigheden "nieuwe" borden aangeschaft kunnen worden.

Leveringszekerheid is belangrijk. Mochten er geen refurbished, biobased of gerecyclede borden beschikbaar zijn, geef opdrachtnemers dan tijdelijk of als uitzondering de ruimte om conventionele borden te leveren. Door een duidelijke malusregeling, een soort boete op ongewenst gedrag, kan je dit tot een minimum beperken.

Tips voor een duurzame inkoop

- Stel een Programma van Eisen op waarin je vertelt waaraan alles dient te voldoen; kwaliteit, duurzaamheid etc. En met een inschrijfstaat van alle benodigde zaken met eenheidsprijzen.
- De PIANOo webpagina van de Buyer Group bevat verschillende inkoopvoorbeelden.
- Waardeer duurzaamheid op z'n minst met 55%. Dit kan bij iedere aanbesteding anders zijn, de verhouding tussen de verschillende criteria is daarbij erg van belang en maatwerk.
- Reken uit wat het effect is als iemand niet kan voldoen aan de duurzaamheidsdoelstelling en de mogelijke boete (Bonus Malus regeling). Zo voorkom je tactische inschrijvingen.
- Ook duurzame borden voldoen aan veiligheid en kwaliteitseisen. Borg dit ook via je uitvraag door de juiste normering te gebruiken.
- De Milieukostenindicator (MKI) is (nog) niet het juiste middel voor borden in een aanbesteding. Binnen de MKI-systematiek worden hergebruik en refurbished technieken nog onvoldoende gewaardeerd. De Nationale Milieudatabase bevat nog te weinig informatie over borden, het ontbreekt vooral aan gegevens over biobased borden. Daarom geeft de Buyer Group de voorkeur aan de waarderingssystematiek uit de Marktvisie.
- Daag de markt uit door openheid te vragen over de samenstelling van het product, het productieproces en de af(her)-komst van grondstoffen. Geef ook nieuwe producten een kans!

Wil je meer weten over het verduurzamen van verkeersborden en bewegwijzering? Bekijk dan de [volledige marktvisie en inkoopstrategie](#).

Wij wensen je veel succes met je komende duurzame aanbesteding van verkeersborden en bewegwijzering. Heb je een succes of leerervaring die je met ons kan delen? Mail dan naar info@pianoo.nl met in de kop Buyer Group Verkeersborden en bewegwijzering.